

POSTANOWIENIE

Dnia 7 marca 2014 roku

Sąd Okręgowy w Poznaniu Wydział XV Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Krzysztof Godlewski

po rozpoznaniu w dniu 7 marca 2014 roku w Poznaniu

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa I. K.

przeciwko Z. K.

o alimenty

na skutek zażalenia pozwanego

na postanowienie Sądu Rejonowego Poznań – Grunwald i Jeżyce w Poznaniu

z dnia 27 stycznia 2014 roku

w sprawie IV RC 342/13

postanawia:

oddalić zażalenie.

SSO K. Godlewski

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Rejonowy oddalił wniosek pozwanego o zwolnienie od kosztów sądowych w postępowaniu odwoławczym.

W uzasadnieniu Sąd Rejonowy wskazał, że wyrokiem z dnia 14 listopada 2013 r. Sąd Rejonowy Poznań – Grunwald i Jeżyce w Poznaniu zasądził od pozwanego na rzecz powódki alimenty w wysokości po 250 zł miesięcznie płatne z góry do dnia 15 każdego miesiąca z ustawowymi odsetkami przypadku opóźnienia w płatności każdej z rat począwszy od dnia 1 maja 2013 r. Sąd nakazał od pozwanego ściągnąć na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego Poznań - Grunwald i Jeżyce w Poznaniu kwotę 150 zł tytułem zwrotu części kosztów sądowych. Od powyższego wyroku pozwany wniósł zażalenie dnia 5 grudnia 2013 r. oraz apelację dnia 13 grudnia 2013 r., wnosząc jednocześnie o zwolnienie go od kosztów sądowych w całości, bowiem nie jest w stanie ich ponieść bez uszczerbku dla swojego utrzymania.

W zakreślonym terminie powód złożył wymagane oświadczenie. Z przedłożonego oświadczenia o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania wynika, że powód nie posiada nieruchomości, ruchomości, papierów wartościowych ani oszczędności, jest jedynie w 1/2 współwłaścicielem samochodu wartości ok. 5.000 zł. Wydatki na mieszkanie wynoszą 500 zł, gaz 28 zł, prąd 37 zł, telefon komórkowy 50 zł, antena TV 55 zł, (...) 10 zł, Internet 40 zł, utrzymanie auta (benzyna, ubezpieczenie) 400 zł, leki na receptę i bez 300 zł, środki higieny 200 zł, wyżywienie 600 zł, rata pożyczki 104 zł, odzież 150 zł, kultura 50 zł, naprawy sprzętu domowego, instalacji 100 zł, spłata lokalu komunalnego 235 zł. Razem 2.859 zł. Jedynym źródłem utrzymania pozwanego jest emerytura w wysokości 2.560,34 zł.

Sąd Rejonowy wskazał, że rozpoznając wniosek pozwanego Z. K. Sąd kierował się treścią art. 102 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, zgodnie z którym zwolnienia od kosztów sądowych może domagać się osoba fizyczna, która złożyła oświadczenie, że nie jest w stanie ich ponieść bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny. Oświadczenie powinno obejmować szczegółowe dane o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania osoby ubiegającej się o zwolnienie od kosztów. Od sądu zależy uznanie tego oświadczenia za dostateczne do zwolnienia od kosztów sądowych.

Przewidziana w art. 102 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych instytucja zwolnienia od kosztów sądowych stanowi wyjątek od zasady ich ponoszenia przez strony. W związku z powyższym może ona znaleźć zastosowanie jedynie w szczególnie uzasadnionych wypadkach, gdy strona nie jest w stanie ich uiścić bez wywołania uszczerbku w koniecznych wydatkach czynionych na utrzymanie siebie i rodziny. Instytucja zwolnienia od kosztów sądowych z woli ustawodawcy została bowiem ukształtowana jako pomoc dla osób najuboższych, które w żaden sposób nie są w stanie ich ponieść, aby w ten sposób nie zamykać im drogi dochodzenia przysługujących im praw przed sądem. Z drugiej strony zasadą jest odpłatność wymiaru sprawiedliwości, wyrażająca się między innymi tym, że sąd nie podejmuje żadnej czynności na skutek pisma, od którego nie została uiszczona należna opłata. Zwolnienie jest w istocie formą kredytu udzielanego przez Skarb Państwa osobom najbiedniejszym. Strony w pierwszym rzędzie powinny więc poczynić oszczędności w ponoszonych wydatkach dnia codziennego. Dopiero wówczas, gdy poczynione oszczędności okazałyby się niewystarczające na zabezpieczenie kosztów procesu strony mogą zwrócić się do państwa o pomoc. Przejściowe trudności materialne nie wyczerpują przesłanek określonych w cytowanym przepisie.

Rozważając możliwość zwolnienia strony od kosztów sądowych sąd bierze pod uwagę nie tylko dochody i majątek wnioskodawcy, ale również sposób gospodarowania posiadanymi środkami.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy Sąd stwierdził, że nie ziszcili się przesłanki warunkujące udzielenie pozwanemu zwolnienia od kosztów sądowych w niniejszej sprawie. Sąd uznał, iż okoliczności przedstawione przez wnioskodawcę w złożonym przez niego oświadczeniu majątkowym nie uzasadniają udzielenia mu pomocy Państwa w ponoszeniu kosztów sądowych. W ocenie Sądu, pozwanego nie można zaliczyć do osób najuboższych w rozumieniu ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych. W szczególności pozwany otrzymuje emeryturę w wysokości 2.560,34 zł, stanowiącą jego stałe źródło dochodu. Zdaniem sądu, pozwany ma możliwości, aby zgromadzić środki na potrzeby niniejszego postępowania. Sąd zwraca uwagę na to, że pozwany mógłby poczynić oszczędności w zakupach odzieży oraz środków higieny, na które obecnie wydatkuje miesięcznie 350 zł, czy też w jednym miesiącu ograniczyć środki przeznaczone na kulturę, czy naprawę sprzętu domowego, celem poniesienia kosztów postępowania, które na obecnym etapie wynoszą: 30 zł opłaty od zażalenia i 150 zł opłaty od apelacji. Pozwany ma świadomość zasady odpłatności postępowania sądowego i winien poczynić oszczędności, aby ponieść koszty dalszego swojego udziału w sprawie.

Wydatki związane z pokryciem kosztów procesu winny być traktowane, co najmniej równorzędnie, a nawet priorytetowo w stosunku do innych wydatków. Niedopuszczalne jest wobec tego uznanie, że ponosi je tylko ten, kto posiada nadwyżki ze swoich zarobków czy też oszczędności. Nadto, strona postępowania sądowego powinna liczyć się z koniecznością ponoszenia związanych z postępowaniem kosztów i zawczasu zabezpieczyć stosowne środki na ten cel.

Należy również podkreślić, iż Sąd nie jest instytucją kredytującą osoby znajdujące się w sytuacji zbliżonej do pozwanego. Udzielenie pozwanemu zwolnienia od kosztów sądowych oznaczałoby w istocie kredytowanie działań pozwanego przez Sądem ze środków podatników znajdujących się niejednokrotnie w gorszej sytuacji materialnej od pozwanego.

Zażalenie na postanowienie złożył pozwany, domagając się zmiany zaskarżonego postanowienia i uwzględnienia jego wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych.

W uzasadnieniu skarżący wskazał, że jest bardzo schorowany, wymienił przy tym poszczególne schorzenia na które cierpi i w związku z którymi musi dokonywać zakupu leków oraz środków higienicznych. Podniósł, że ponadto jest

osobą samotną w wieku 77 lat, potrzebującą pomocy. Pozwany podkreślił, że to nie on był inicjatorem postępowania sądowego, stąd niezasadny jest wniosek, że powinien odkładać środki na poczet kosztów tego postępowania. Trudno jest mu też czynić oszczędności sugerowane przez Sąd Rejonowy. Ze względu na wiek i stan zdrowia wymaga aby raz w miesiącu ktoś posprzątał w mieszkaniu i zmienił pościel na co potrzebne są środki finansowe.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zażalenie okazało się bezzasadne.

Wniosek pozwanego o zwolnienie od kosztów sądowych został trafnie oddalony. Sąd Rejonowy powołał przy tym właściwe przepisy. Sąd Okręgowy podziela w całości argumentację przedstawioną w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia. Zażalenie zawiera jedynie gołosłowną polemikę, nie podważającą zasadności stanowiska zaprezentowanego przez Sąd I instancji. Pozwany otrzymuje emeryturę niewiele niższą niż przeciętne wynagrodzenie, stąd trudno go uznać za osobę najuboższą, a tylko dla takich osób przewidziano dobrodziejstwo zwolnienia od kosztów sądowych. Dochody pozwanego, przy rozsądnym gospodarowaniu, powinny nie tylko wystarczyć na zaspokojenie jego potrzeb (i to nie jedynie o charakterze elementarnym), ale również na opłacenie kosztów sądowych, które na etapie postępowania apelacyjnego i zażaleniowego nie są zbyt wysokie. Nie ma przy tym znaczenia, że to nie pozwany zainicjował niniejsze postępowanie, gdyż powinien sobie zdawać sprawę, że postępowanie sądowe nie jest bezpłatne i wiąże się koniecznością uiszczenia kosztów sądowych, do których należą też opłaty, związane z wnoszeniem środków zaskarżenia. Pozwany posiada zaś stałe, pewne źródło dochodu, którego nie można uznać za niski, mógł więc zabezpieczyć środki na prowadzenie procesu lub ewentualnie może je pożyczyć od odpowiedniej instytucji kredytowej.

Należy też podkreślić, że wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych podlegał oddaleniu z jednego jeszcze powodu. W ocenie Sądu Odwoławczego podstawę takiego rozstrzygnięcia stanowiła także nierzetelność, a w konsekwencji i niewiarygodność złożonego przez pozwanego oświadczenia o stanie majątkowym i źródłach dochodu.

Analiza tego oświadczenia prowadzi do wniosku, że wydatki pozwanego przewyższają jego dochód w postaci emerytury o około 300 zł, przy czym jak zaznaczył Z. K., pośród wydatków nie uwzględnił wynagrodzenia za sprzątnięcie mieszkania dla osoby dokonującej tej czynności raz w miesiącu oraz pomocy lekarskiej i płatnych wizyt lekarskich. Podczas rozprawy dnia 11.07.2013 r. pozwany zeznał, że poza emeryturą nie ma innych dochodów, nikt nie pomaga mu finansowo, ani nie korzysta z pomocy socjalnej, nie posiada przy tym oszczędności (k. 84).

Wobec powyższego pozwany albo nie ujawnił innych źródeł dochodu, bądź też znacznie zawyżył ponoszone przez siebie wydatki, a tym samym uniemożliwił Sądowi dokonanie rzetelnej oceny jego zdolności do samodzielnego poniesienia kosztów sądowych w postępowaniu odwoławczym, co również musiało skutkować oddaleniem przedmiotowego wniosku.

Wobec powyższego orzeczono jak w sentencji postanowienia na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c.

SSO K. Godlewski

Zarządzenie :

1. odnotować i zakreślić;
2. odpis postanowienia z uzasadnieniem doręczyć powódce oraz pozwanemu;
3. po nadejściu z.p.o. akta zwrócić Sądowi I instancji.

Poznań, dnia 7 marca 2014 r.

SSO K. Godlewski